

Selvitys poikkeusajan vaikutuksista työ- ja päivätoimintaan ja työllistymistä tukevaan toimintaan

---

26.3.2021

**Hakola Mari, Klem Simo, Lange Hanna,
Peltonen Esa & Rytönen Jenni**

**Kehitysvamma-alan asumisen
neuvottelukunta KVANK
Työn ja päivätoiminnan valiokunta**

TATTOO: PANU KOSKI

Sisällysluettelo

Selvitys poikkeusajan vaikutuksista työ- ja päivätoimintaan ja työllistymistä tukevaan toimintaan.....	4
Koronan vaikutukset työ- ja päivätoimintaan.....	5
Työosuusraha.....	8
Koronan vaikutukset työhönvalmennukseen ja palkalliseen työhön.....	8
Koronan vaikutus ohjaajien tilanteeseen.....	10
Koronan tuottamat haasteet ja tuen tarpeet.....	10
Korona-ajan myönteiset vaikutukset.....	10
Korona-ajan opit.....	11
Yhteenveto.....	12
Toimintakeskukset sulkeutuivat.....	12
Etäpalvelut käyttöön.....	12
”Ei työtä, ei rahaa”.....	13
Jotain hyvääkin?.....	13
Liite 1: Kyselyn saate.....	14
Liite 2: Kyselylomake.....	15

Selvitys poikkeusajan vaikutuksista työ- ja päivätoimintaan ja työllistymistä tukevaan toimintaan

Keväällä 2020 kehitysvammaisten ihmisten työ- ja päivätoiminta muutti muotoaan tai loppui kokonaan useaksi kuukaudeksi. Osa toimintaa tarjoavista organisaatiosta kehitti vikkellästi uusia tapoja toteuttaa toimintaa, mutta liian moni asiakas jäi vaille palvelua, johon hänellä on subjektiivinen oikeus.

Kun arjen rakenteet luhistuivat, moni koki itsensä yksinäiseksi, toimettomaksi ja ahdistuneeksi. Myös työosuusrahat jäivät monilta saamatta.

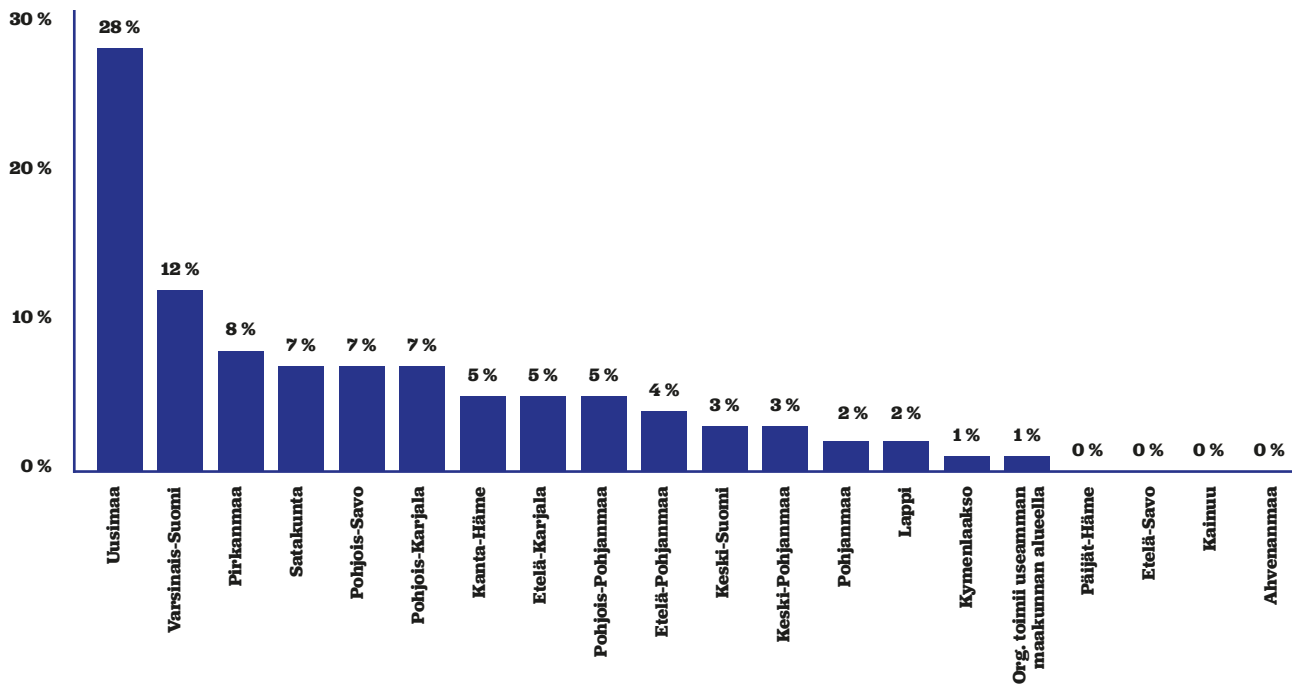
Tällainen kuva poikkeusajasta piirtyy Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan (KVANK) Työn ja päivätoiminnan valiokunnan teettämästä kyselystä.

16.3.2020 maamme hallitus totesi Suomessa vallitsevan poikkeusolot koronavirusepidemian vuoksi. Valmiuslain, tartuntalain ja muun lainsäädännön nojalla hallitus antoi pitkän listan rajoituksia, ohjeita ja toimenpiteitä, joiden turvin epidemiaa pyrittiin hillitsemään. Ohjeistuksessa oli useiden ryhmissä tapahtuvien toimintojen kieltäminen.

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan (KVANK) Työn ja päivätoiminnan valiokunta teki loppuvuodesta 2020 kyselyn työ- ja päivätoimintaa tai tuetun työllistymisen palveluilta tarjoaville tahoille koronan tuottaman rajoituksen vaikutuksista. Vaikutuksista kysyttiin niin toimintaan, asiakkaisiin kuin työntekijöihin.

Kysely lähetettiin marraskuussa 2020 noin 700 työ- ja päivätoiminnan palveluntuottajalle tai järjestäjälle, joista 103 vastasi kyselyyn marras-joulukuussa 2020. Vastaajien organisaatiot olivat niin kuntia, kuntayhtymiä kuin ostopalveluna toimintaa järjestäviä tahoja, suuria ja pieniä toimijoita. Vastaajat olivat koorganisaatioiden työntekijöitä, ohjaajia ja esimiehiä, joten palvelun käyttäjien kokemuksia emme saaneet tähän selvitykseen suoraan, vaan ainoastaan työntekijöiden kertomana.

Vastaajat edustivat alueellisesti lähes koko Suomea. Vastauksia tuli 15:sta eri maakunnasta. Vain neljästä maakunnasta ei tullut vastauksia ja yksi vastaaja edusti useamman maakunnan alueella toimivaa organisaatiota. Vastaajista 28 % oli Uudeltamaalta, 12 % Varsinais-Suomesta ja 8 % Pirkanmaalta.

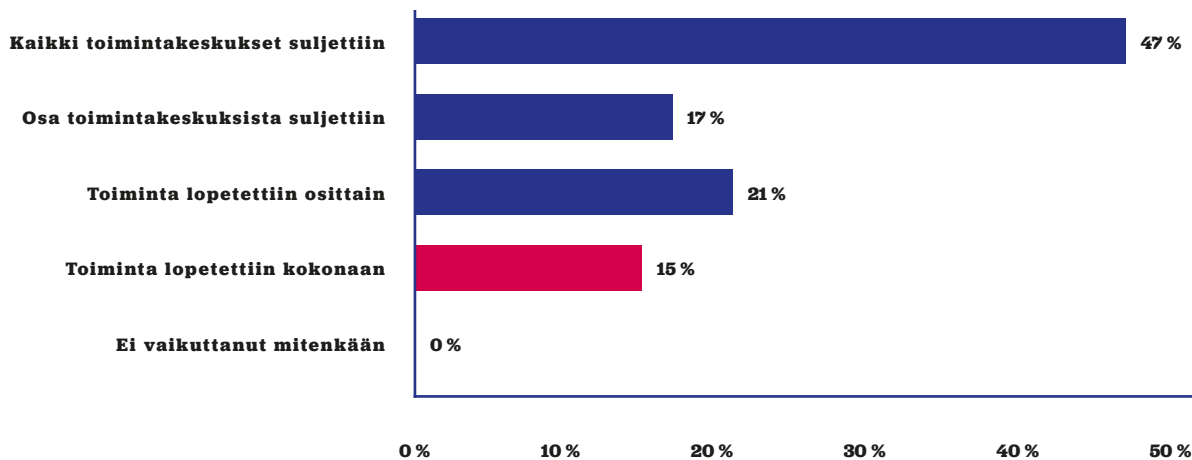

Kuva 1: Vastaajan maakunta
N = 103

Vastaajista 91 % tuottaa työ- ja päivätoimintaa, 38 % työllistymistä edistävää toimintaa ja 13 % myös muuta toimintaa. Muina toimintoina mainittiin mm. kuntoutus, kuntouttava työtoiminta ja asumispalvelut.

Koronan vaikutukset työ- ja päivätoimintaan

Kyselyn vastaajista lähes puolet kertoi organisaationsa sulkeneen kaikki toimintakeskukset 16.3.2020 annettujen rajoitusten jälkeen. 15 prosenttia kertoi, että toiminta ajettiin alas kokonaisuudessaan.

Kuva 2: Miten 16.3.2020 annetut rajoitukset vaikuttivat keväällä 2020 organisaatiosi tarjoamiin työ- ja päivätoimintapalveluihin?
N = 103

Kyselyyn vastanneista 74 prosenttia kertoi rajoitusten vaikuttaneen myös avotyötoiminnan tarjoamiseen. Eniten avotyötoiminnan lopettamisen perusteluna kerrottiin, että avotyötoiminta lopetettiin kaikilta osana työ- ja päivätoimintaa samalla kun toimintakeskuskin suljettiin. Kahdeksassa vastauksessa avotyötoiminnan lopettamista perusteltiin asiakkaiden suojelulla koronavirustartunnalta. Yhdeksän vastaajaa kertoi syyn avotyötoiminnan lopettamiseen tulleen avotyötoimintapaikan tarjoavalta taholta. Esimerkiksi mainittiin, että ikäihmisten asumisyksiköt eivät ottaneet vastaan avotyötekijää tai siivous- tai keittiötyötä ei ollut enää tarjolla työntekijöiden siirryttyä etätöihin tai päiväkotilasten siirryttyä kotihoitoon. Kuusi vastaajaa mainitsi, että päätös lopettaa avotyössä käyminen tuli asiakkaalta tai hänen läheisiltään.

Noin 10 prosenttia vastaajista kertoi, että eivät järjestäneet korvaavaa toimintaa toimintakeskusten sulkeuduttua. Niissä paikoissa, joissa korvaavaa toimintaa asiakkaille tarjottiin, kyselyn mukaan yleisin tapa oli etäpalvelut. Etäpalveluita alkoi tarjoamaan korvaavana palveluna 45 prosenttia vastaajista. Melko yleisesti työ- ja päivätoimintaa korvattiin myös tarjoamalla viriketoimintaa asumispalveluissa. Yksin, perheen tai vanhempien kanssa asuvien asiakkaat jäivät tässä tapauksessa tämän toiminnan ulkopuolelle.

18 prosenttia vastaajista vähensi asiakkaiden käyntipäiviä toimintakeskuksella. Muutamat vastaajat kertoivat tarjonneensa toimintaa pienryhmissä keskitetysti muualla kuin ryhmäkodeissa asuville asiakkaille.

Tyypillisimmin etäpalveluissa vastaajien mukaan tarjottiin musiikkia, liikuntaa ja keskustelua. Asiakkaille myös toimitettiin kotiin materiaaleja, että he pystyivät joko itsenäisesti tai etäältä ohjattuna tekemään askartelua, käsitöitä tai työtoiminnan työtehtäviä. Joissakin vastauksissa kuvastui, että organisaatiolla oli hyvin monipuolinen kattaus toimintaa: *”Toiminnan supistamisen aikana etäpalvelut olivat kaikille avoimia. Sisältöinä oli musiikkia, liikuntaa,*

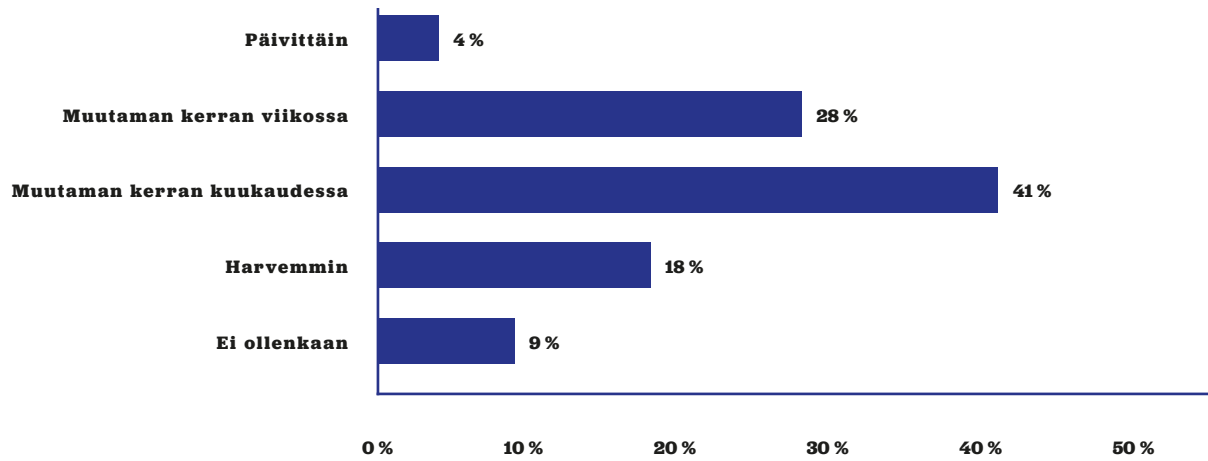
askartelua, eläimiin ja luontoon liittyviä asioita, keskusteluja, oman asiakaslehden tekoa, vertaisohjaustuokioita, ajankohtaisten uutisten lukemista, etäohjelmaan liittyviä kehittämiskeskusteluja, tukiviittomien opettelua, työhönvalmennusta, hygieniapassikoulutusta, digiasioita, runojen ja tarinoiden tekoa, papin tuokioita, elämäntaitojen harjoittelua, tietovisoja”.

Puolet etäpalveluita tarjonneista tarjosivat niitä vain toiminnan supistuksen ajan.

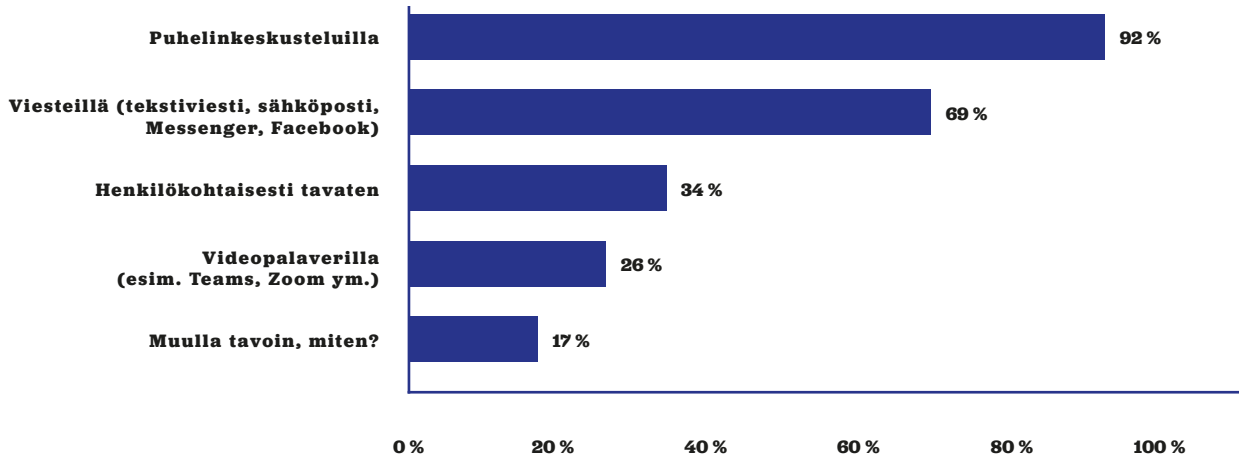
Asiakkaiden palaute etäpalveluista oli kyselyyn vastanneiden organisaatioiden ohjaajien ja esimiesten mukaan pääosin myönteistä. Toki on huomioitava, että palveluiden käyttäjien itse tuottamia näkökulmia ei ollut aineistossa, vaan heidän palautteensa on ammattilaisten sanoittamaa. Kolmasosa vastaajista ei ollut saanut palautetta ja kuusi prosenttia sai pääasiassa kielteistä palautetta etäpalveluista. Avoimeen kysymykseen esimerkeistä palautteesta vastaajat kertoivat asiakkaiden kiittäneen yhteydenpitoa, josta välittyi tunne välittämisestä. Etäpalvelu lievensi yksinäisyyttä, auttoi pitämään kiinni arkirytmistä, auttoi arjen hallinnassa, ja moni piti tärkeänä mahdollisuutta yhteydenpitoon tuttujen kavereiden kanssa. Etäpalvelut myös toivat mahdollisuuden etäyhteyksien ja sosiaalisen median käytön oppimiseen, moni toki olisi kaivannut siihen enemmän ohjausta ja tukea. Toisaalta asiakkaat odottivat paluuta normaaliin ja pitivät toimintaa toimintakeskuksessa etäpalveluita mielekkäämpänä. Joidenkin vastaajien mukaan etäyhteys ei riittänyt kontaktin luomiseen ja aitoon vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa.

Lähes puolet piti muutaman kerran kuu-kaudessa yhteyttä asiakkaisiin, jotka eivät osallistuneet korvaavaan toimintaan. Kolmasosa kertoi tiiviimmästä yhteydenpidosta vähintään muutaman kerran viikossa. Yhdeksän prosenttia ei pitänyt yhteyttä lainkaan.

Useimmiten toiminnan ulkopuolelle jääneisiin pidettiin yhteyttä puhelimitse. Yhteyttä pidettiin myös viesteillä, henkilökohtaisesti tavaten ja etäyhteyksin.

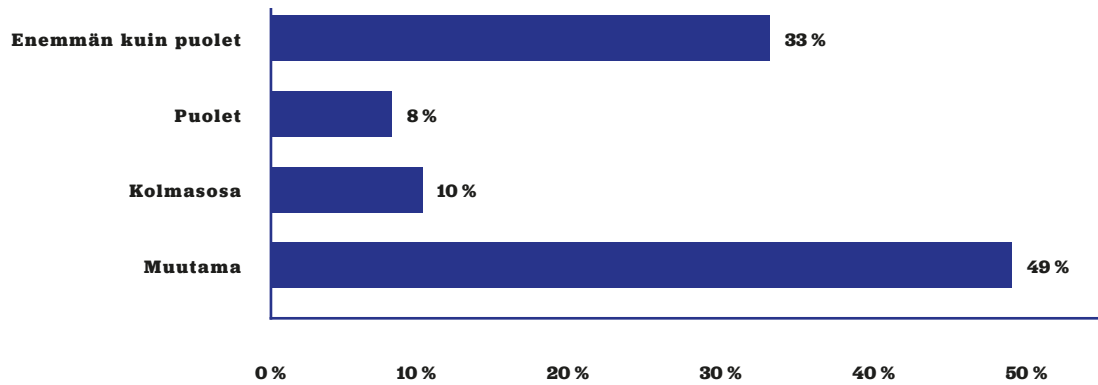
Kuva 3: Miten usein keskimääräisesti piditte asiakkaisiin yhteyttä, jos he eivät osallistuneet tarjoamaanne korvaavaan toimintaan?
N = 93

Kuva 4: Miten näihin asiakkaisiin pidettiin yhteyttä?
N = 86, vastauksia 204

Enemmistö vastaajista kertoi, että merkittävä osa asiakkaista jäi kokonaan palveluiden ulkopuolelle. Osa putoamisista johtui vastaajien mukaan palveluntarjoajasta johtuvista syistä ja osa asiakkaiden tai heidän

lähi-ihmistensä tahdosta. Joissain paikoissa palvelua ei tarjottu ollenkaan, tai tarjottiin vain osalle asiakkaista. Osa jäi ulkopuolelle digitaidon, tuen ja sopivien laitteiden puuttumisen takia.

Kuva 5: Kuinka suuri osa asiakkaista jäi palveluiden ulkopuolelle?

N = 63

Kyselyyn vastanneista valtaosa kertoi, että toiminta marraskuussa 2020 on palautettu samanlaiseksi kuin ennen 16.3.2020 annettuja rajoituksia. Kuitenkin yli kolmasosa vastaajista vastasi toimintaa edelleen supistettavan. 19 prosenttia vastaajista kertoi, että toimintakeskustoiminnan lisäksi tarjotaan etäyhteyksin toimintaa. Muutamia toimintakeskuksia oli edelleen suljettuna.

Työosuusraha

Noin kaksi kolmasosaa (66 %) organisaatiosta ei maksanut työosuusrahaa toiminnan supistuksen ajalta. Perusteluna sille, että työosuusrahaa ei maksettu oli se, että työosuusrahaa maksetaan vain läsnäolopäiviltä. Ajatus työosuusrahasta korvauksena suorituksesta nousi myös esiin useissa avovastauksissa: *”raha kertyy tehdystä työstä”, ”tekemättömästä työstä ei voida maksaa palkkaa”* tai *”ei työtä ei rahaa”*.

18 prosenttia kertoi maksaneensa osalle asiakkaista, esimerkiksi niille, jotka edelleen osallistuivat avotyötoimintaan tai *”niille maksettiin, jotka normaalisti osallistuivat päivätoimintaan”* tai *”osallistuminen ulkona järjestettäviin toimintoihin oikeutti työosuusrahaan”*.

Vain 16 prosentissa organisaatioista työosuusrahan maksamista jatkettiin normaalisti. Työosuusrahan maksamista perusteltiin vastauksissa sillä, että vallitseva tilanne ei ollut asiakkaista kiinni, ja näin ollen koettiin oikeudenmukaiseksi jatkaa työosuusrahan maksamista.

Osa organisaatiosta linjasivat etäpalveluihin osallistumisen työosuusrahaan oikeuttavaksi toimintaan osallistumiseksi, kun taas toisissa etäpalveluita ei pidetty sisällöltään tai muodoltaan sellaisena osallistumisena, että siitä olisi maksettu työosuusrahaa.

Koronan vaikutukset työhönvalmennukseen ja palkalliseen työhön

Moni palkkatyötä tekevä kehitysvammaainen ihminen joutui lomautetuksi tai työsuhde päättyi kokonaan. Kyselyyn vastanneista työhönvalmennuspalvelua tarjoavista toimijoista kolme neljästä kertoi asiakkaitaan lomautetun tai irtisanotun. Yhteensä lomautettuja asiakkaita oli yli sata ja kokonaan työsuhde päättyi koronan takia 35 asiakkaalta.

Kyselyn luonteesta (kaikkien linkin saaneiden vapaasti ja anonymisti vastattavissa oleva internetkysely) johtuen tulosta ei voi yleistää koko maan tilanteeseen, mutta pelkästään jo tämän vastaajajoukon raportoima lomautettujen ja irtisanottujen määrä on varsin suuri suhteutettuna arvioon kehitysvammaisten ihmisten työsuhteiden määrästä koko valtakunnassa (500–600 henkilöä).

Lomautukset olivat toki myös yksi tapa säilyttää saavutettuja työpaikkoja. Muita tapoja olivat työpäivien lyhentämiset tai vähentämiset tai työtehtävien tai työnkuvien muokkaaminen tai supistaminen. Yksittäisiä ratkaisuja olivat myös mm. etätyöhön siirtyminen, työpisteen vaihtaminen toiseen yksikköön tai sisäinen siirto toisiin tehtäviin. Koronatilanteen yleisesti aiheuttamat lomautukset ja irtisanomiset yrityksissä olisivat periaatteessa voineet vaikeuttaa palkkatuen saamista myös työhönvalmennuksen asiakkaille, mutta sen osalta ongelmia ei kuitenkaan juurikaan kohdattu.

Työhönvalmennuspalvelujen osalta yleisin poikkeustilanteen ratkaisu oli siirtyminen etäpalveluun ja etävalmennukseen. Asiakkaisiin pidettiin yhteyttä puhelimitse ja videopuheluihin, tai tapaamisia järjestettiin ulkotiloissa.

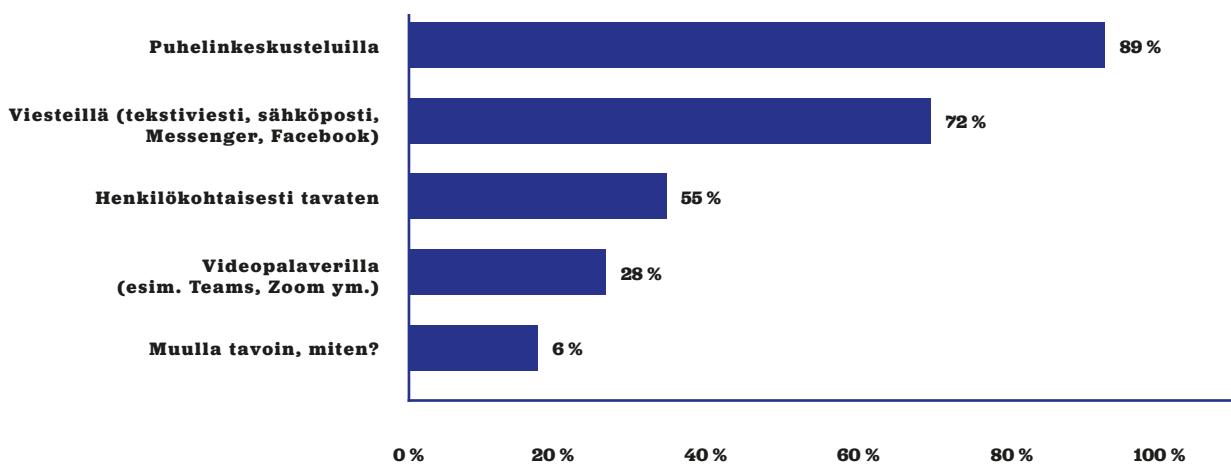

Vajaa kolmasosa vastaajista kertoi yhteydenpidon lisääntyneen työhönvalmennuksen asiakkaisiin. Lähes saman verran vastaajista vastaavasti kertoi yhteydenpidon vähentyneen. Loput vastaajista, eli 41 % vastasi yhteydenpidon pysyneen ennallaan.

Työhönvalmennuksen asiakkaisiin yhteydenpidon suhteen toimittiin hyvin eri tavoin. ”Osan kanssa yhteydenpito tiivistyi ja osan kanssa vähentyi. Toimimme tässä asiakkaiden toiveen mukaan”. Osa vastaajista kertoi yhteydenpidon vähentyneen, koska työhönvalmentajia siirrettiin toisiin tehtäviin. Osassa

vastauksista vastaavasti kerrottiin, että yhteydenpitoa lisättiin – tarkoituksena tukea asiakkaita erilaisissa tilanteissa ja huolissa sekä antaa tietoa epävarmassa tilanteessa ja muuttuvien ohjeistusten osalta. Yhteydenotoissa kyseltiin asiakkaan ja tämän läheisten kuulumisia.

Valtaosa vastaajista kertoi pitäneensä yhteyttä työhönvalmennuksen asiakkaisiin puhelimitse. Myös erilaiset viestit olivat paljon käytössä. Yli puolet vastaajista kertoi, että asiakkaita oli myös tavattu henkilökohtaisesti. Erilaisia videotapaamisia oli käyttänyt vajaa kolmasosa.

Kuva 6: Miten piditte työhönvalmennuksen asiakkaisiin yhteyttä?

Koronan vaikutus ohjaajien tilanteeseen

Valtaosa (noin 75 %) palveluntuottajista siirsi kaikki tai useita ohjaajia toisiin tehtäviin. Eniten ohjaajat siirtyivät asumispalveluihin. Osa ohjaajista järjesti ja toteutti asumisyksiköissä päiväaikaista toimintaa asiakkaille, joiden tavanomainen päiväaikainen toiminta oli keskeytynyt. Vastaajista noin kolmasosa kertoi, että työntekijät siirtyivät asumisen yksikön hoitotyön vahvuuteen. Vastaajista kuusi kertoi henkilöstöä siirtyneen ikäihmisten palveluihin mm. kotipalveluun ja ikäihmisten asumisyksiköihin. Lisäksi henkilöstöä siirtyi varustejakeluun, sosiaalitoimeen, kauppa- ja ateriakuljetuspalveluihin ja koronaneuvontapuhelimeen. Yksi vastaajista kertoi henkilökunnan lomautuksista.

Koronan tuottamat haasteet ja tuen tarpeet

Lähes kaikki vastaajat kertoivat asiakkaiden kokeneen yksinäisyyttä sosiaalisten kontaktien vähentyessä. Asiakkaat kaipasivat seuraa ja henkistä tukea koronakevään aikana. Kun kontaktit vähenivät, koki moni itsensä yksinäiseksi ja kaipasi keskusteluapua. *”Asiakkailla oli suuri tarve puhua asioistaan, peloistaan ja tulevaisuudesta. Ylipäätään sosiaalisia kontakteja kaivattiin”*. Kaksi vastaajista kertoi, että asiakkaita tuettiin kaverisuhteiden ylläpitämisessä.

Moni asiakkaista tylsistyi tekemisen puutteen takia ja koki ajan pitkäksi. Struktuurin ja rutiinin puuttuminen aiheutti mielenterveydellisiä haasteita, esimerkiksi ahdistuneisuutta ja masennusta. Useampi kertoi asiakkaiden päihdeongelmien tai haastavan käytöksen lisääntyneen. Lisäksi elämänhallinta kärsi osalla asiakkaista. Asiakkaat tarvitsivat tukea päivien sisällön ja rytmin miettimiseen, toiminnan ohjaukseen ja uudenlaisten rutiinien luomiseen. *”Asiakailta puuttui yksi iso osa päivän toiminnasta, joten he olisivat kaivanneet päivänsä jotain sisältöä ja arkisia rutiineja”*.

Korona ja sen tuomat rajoitukset ja usein vaihtuvat ohjeistukset ja suositukset olivat monille asiakkaille hankala ymmärtää. *”Asiakkaat kävivät kokeilemassa mm. ulko-ovia ja soittivat ja kyselivät koronan loppumista”*. Korona aiheutti epävarmuuden tunteita sekä pelkoa tulevaisuudesta sekä omasta tai läheisten sairastumisesta. Asiakkailla oli epätietoisuutta, miten toimia eri tilanteissa voimassa olevien suositusten mukaan.

Kahdeksan vastaajista kertoi, että asiakkaita tuettiin toimintatavoissa korona-aikana eli annettiin konkreettista ohjausta hygienian

hoitoon, turvavälien pitämiseen ja testaukseen hakeutumisessa. Lisäksi asiakkaat tarvitsivat tietoa, tiedon selkokielistämistä sekä keskustelua uutisoinnista koronaan liittyen.

Kevään aikana monia toimintoja toteutettiin etänä erilaisten virtuaalisten alustojen kautta. Asiakkaat tarvitsivat tukea digitaadoissa, jotta pystyivät hyödyntämään esim. etäpäivätoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia.

Vastauksissa tuotiin esiin myös huoli kotona vanhempien kanssa asuvien asiakkaiden tilanteesta. Omaishoitajat olivat kuormittuneita ja huolta oli varsinkin iäkkäistä omaishoitajista. *”Moni tilapäishoitoa tarjoavista yksiköistä supisti samanaikaisesti palvelujaan työ- ja päivätoiminnan ohella, jolloin omaishoitajan vapaapäivät saattoivat jäädä pitämättä”*.

Korona-aika tuotti osalle asiakkaista taloudellista huolta tai rahapulaa, kun palkka tai työosuusraha jäi saamatta. Työntekijät ohjasivat asiakkaita mm. ruoka-avun piiriin.

Työhönvalmennuksessa haasteena oli lomautukset ja työkokeilun keskeytykset. Asiakkaita myös irtisanottiin. Yhteydenpito osaan asiakkaista koettiin haastavana, koska kaikilla ei ollut henkilökohtaisia puhelimia tai niiden käyttö oli hankalaa.

Korona-ajan myönteiset vaikutukset

Moni vastaajista kertoi, että asiakkaiden arki rauhoittui. Useampi vastaaja kuvasi asiakkaiden kokeneen tauon toiminnasta lomana ja, että tauko tuli tarpeeseen. *”Rauhalliset aamut ja oppia että aina ei tarvitse olla menossa ja tekemässä jotakin”*. Osalle asiakkaista tauko antoi mahdollisuuden opetella organisointia ja vaikuttaa omaan ajankäyttöön. *”Jotkut asiakkaat nauttineet siitä, että sai jäädä aamuisin omaan kotiin eikä ollut paikko lähteä mihinkään. Eräs asiakas toivonut vuosia, että päivätoiminnan käyntimääriä hänellä vähennettäisiin, mutta hänen kohdallaan itsemääräämisoikeus ei ole kaikilta osin toteutunut”*.

Digitaitojen lisääntymisen moni mielsi hyväksi seuraukseksi korona-ajasta. Asiakkaiden digitaidot kehittyivät etäpalveluja käytettäessä ja laitteita hankittiin aktiivisemmin. Digitaitojen karttuminen kannusti asiakkaita itsenäiseen toimimiseen. *”Digiloikka laitteiden hankinnassa ja vanhojen tuttuja näkeminen ja ystävyyden uudelleen herättäminen eloon”*.

Monien päivä- ja työtoimintojen ollessa keskeytettynä, lisäsi tämä asiakkaiden arvostusta kyseisiin toimintoihin. Keskeytyksen päättyessä asiakkaat olivat motivoituneita ja

innokkaita palaamaan toimintaan. *“Asiakkaat arvostavat enemmän päivittäistä osallistumismahdollisuutta esim. Työtoimintaan, kuinka tärkeää se on oman hyvinvoinnin kannalta”.*

Lisäksi asumisen tuki korostui päiväaikaisten toimintojen ollessa tauolla. Osa työntekijöistä koki, että tutustui asiakkaisiin syvemmin ja luottamus lisääntyi. Osa asiakkaista sai yksilöllisempää ohjausta, kun toimintakeskusten toiminta oli rajoitettua.

Organisaation näkökulmasta eniten vastaajat näkivät hyvänä vaikutuksena ns. digiloikan. Etäpalveluiden käyttöönotto edellytti nopeaa uusien taitojen ja ohjelmien opettelua. Moni toimija kehitti ja toteutti virtuaalipäivätoimintaa asiakkaille. Etätyöskentely ja etäkokoukset toivat joustoa työhön ja tehostivat ajan käyttöä.

Moni vastaajista koki joustavuuden lisääntyneen muuttuvissa tilanteissa. Pandemian tuoma nopea ja suuri muutos edellytti nopeaa reagointia ja toimintatapojen muutosta työntekijöissä. Haastavissa tilanteissa toimiminen kehittyi. Usea vastaajista kertoi uudenlaisia työmuotoja ja toimintamalleja otettiin käyttöön.

Yhteistyön koettiin lisääntyneen eri verkostojen ja toimijoiden kesken. *“Saman asian äärellä oleminen yhdisti kaikkia. Yhteistyön ja avun merkitys kasvoi. Valmiudet vastaaviin tilanteisiin ovat nyt paremmat”.* Työntekijöiden siirtyminen toimintakeskuksista asumisen palveluihin lisäsi yhteistyötä yksiköiden kesken. Samalla se lisäsi asumisen palvelujen resursseja ja vähensi sijaistarvetta. Muutama vastaaja toi esiin myös säästöt ja kustannustehokkuuden lisääntymisen organisaatiotasolla.

Oman työn arvostuksen kerrottiin lisääntyneen poikkeusolojen aikana. Moni työntekijä työskenteli poikkeusaikana eri yksikössä ja erilaisissa työtehtävissä. Useat vastaajista myös kertoivat työntekijöiden nauttineen vaihtelusta, joita muuttuneet työtehtävät toivat mukanaan. *“Moni saanut uusia kokemuksia muissa yksiköissä työskentelemisen kautta, kynnys yhteistyölle on madaltunut, kun on tutustuttu puolin ja toisin uusiin ihmisiin ja yksiköiden toimintaan. Moni on myös sanonut arvostavansa omaa työtään, esimiestään ja työyhteisöään aivan uudella tavalla”.*

Työntekijöiden omien digitaalitojen kerrottiin myös vahvistuneen. Erilaisia etätoimintoja oli välttämätöntä kehittää ja toteuttaa poikkeuksellisen ajanjaksona. *“Digin hyödyntäminen työssä, Teamsin tutuksi tuleminen ja rohkeus verkostoitumiseen”.*

Pienet ryhmäkoot tarjosivat mahdollisuuden tutustua syvemmin osaan asiakkaista.

“Rauhallinen työtapo. Jäi yksilöaikaa enemmän asiakkaille”. Työntekijät hyödynsivät aikaa kehittämällä uusia toimintatapoja ja ohjausmenetelmiä. Muutama vastaaja kertoi, että työntekijöiden luovuus oli kasvanut. Työyhteisöt tuntuivat tiivistyneen ja yhteistyö kasvoi eri yksiköiden ja toimijoiden kesken.

Muutamat vastaajat eivät nähneet korona-ajan tuottaneen mitään hyvää asiakkaille, työntekijöille tai organisaatiolle.

Korona-ajan opit

Vastaajista 55 prosenttia kertoi uusia yhteistyömuotoja muodostuneen korona-ajan vaikutuksesta. Yli puolet heistä kertoi yhteistyön lisääntyneen erityisesti asumispalvelujen kanssa. Työntekijöitä siirtyi paljon töihin asumisyksiköihin keväällä. Tämän koettiin yhtenäistävän käytäntöjä, tehneen toisen työtä tutummaksi ja parantaneen yhteistyötä. *“Yhteistyö asumisyksiköiden ohjaajien kanssa tiivistyi ja kommunikointi parani”.* Yhteistyö lisääntyi myös muiden toimintayksiköiden kesken. *“Työntekijöillä eri sektorirajojen tuli hyvää yhteistyötä ja eri ammattikunnat yhdistyivät”.*

Yksiköt kehittivät virtuaalista toimintaa vastaamaan asiakkaiden tarpeeseen. Toimintaa kehitettiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. *“Digitreffit teamsilla tutujen kavereiden eri palvelukodeissa olevien kanssa”.* Lisäksi työntekijät tapasivat ja pitivät kokouksia virtuaalisesti. *“Teams-yhteistyö lisääntyi muun muassa työvalmentajien verkostoituessa tiiviimmin”.*

Vastaajista yksi kertoi yhteistyötä olleen oppilaitosten kanssa työelämäharjoitteluiden tiimoilta. Pari vastaajista kertoi yhteistyön tiivistyneen asiakkaan läheisten kanssa.

Vastauksissa korostui yhteisvastuu ja yhdessä toimiminen poikkeuksellisessa tilanteessa. *“Koko organisaation jäsenet kantoivat kokonaisvaltaista vastuuta tilanteista yhdessä”.*

Valtaosa vastaajista kertoi etätoiminnan tuoneen paljon uusia toimintatapoja ja käytäntöjä päiväaikaisiin palveluihin. Etäpäivätoiminta palveli monia asiakkaita ja jatkossa sitä halutaan kehittää entistäkin toimivammaksi ja uudeksi vaihtoehtoiseksi tavaksi järjestää palvelu. *“Etäpalveluja tulisi kehittää monipuolistamaan ja tarjoamaan erilaisia osallistumismahdollisuuksia nykyisten rinnalle”.* Osa vastaajista kertoi muutoksen etäpalveluihin tapahtuneen nopeasti ja sujuvasti, kun taas toiset vastasivat etäpalvelun olevan vielä suunnittelun asteella. Myös asiakkaat tarvitsevat tukea hyödyntääkseen etäpalveluja.

Toiseksi eniten koettiin, että jatkossa toimintaa ei tulisi lakkauttaa kokonaan eikä niin nopealla aikataululla. Tässä tulisi myös huomioida asiakkaiden yksilölliset tilanteet ja tarpeet. *“Päivä- ja työtoiminta on erittäin tärkeä psyykkisen hyvinvoinnin kannalta. Sitä ei pidä keskeyttää kokonaan liian pitkäksi aikaa”. “Vastaavissa tilanteissa jokaisen asiakkaan kohdalla pitää yksilöllisesti miettiä, miten toimitaan. Keväällä melko lailla kaikki toiminnot keskeytettiin valtakunnallisella tasolla”. Moni vastaaja toi esiin, että vastaavanlaisia tilanteita varten tulisi olla mietittynä suunnitelma jo etukäteen, miten toimintaa järjestetään poikkeusaikana. ”Siirtymät ja muutokset tapahtuivat liian nopeasti – paniikissa. Asioita ei voitu suunnitella asianmukaisesti”. “Työ- ja päivätoiminnan tulisi varautua tällaisiin tilanteisiin, ja pitäisi kehittää erilaisia toimintamuotoja, jos tilanne uusiutuu”.*

Osa vastaajista kertoi hyvistä kokemuksistaan liittyen päiväaikaisen toiminnan järjestämiseen asumisen yksikössä sekä kotiin tuotavista palveluista. Pari vastaajaa puolestaan koki, etteivät kotiin vietävät palvelut toimi kuin määräaikaisesti.

Useampi vastaajista kertoi, että ryhmäkojojen pienentyessä, vastasi toiminta paremmin joidenkin asiakkaiden tarpeita. *“Osa asiakkaista ei hyödy toiminnasta isoissa ryhmissä”. Tämä on lisännyt myös työntekijöiden tyytyväisyyttä työssä. “Meidän yksikössä muutettiin toiminta enemmän pienryhmä toiminnaksi ja tästä asiakkaat ja henkilökunta ovat olleet tyytyväisiä. Ryhmätoiminnassa voidaan enemmän huomioida yksilöä ja toiminta sai vielä enemmän ryhtiä, samanlaista ryhtiä, kuin olemme työhönvalmennukseen saaneet”.*

Yhteenveto

Keväällä 2020 kehitysvammaisten ihmisten työ- ja päivätoiminta muutti muotoaan tai lopui kokonaan useaksi kuukaudeksi. Osa toimintaa tarjoavista organisaatiosta kehitti vikkellästi uusia tapoja toteuttaa toimintaa, mutta liian moni asiakas jäi vaille palvelua, johon hänellä on subjektiivinen oikeus.

Kun arjen rakenteet luhistuivat, moni koki itsensä yksinäiseksi, toimettomaksi ja ahdistuneeksi. Myös työosuusrahat jäivät monilta saamatta.

Tällainen kuva poikkeusajasta piiryy KVANKin Työn ja päivätoiminnan valiokunnan teettämästä kyselystä.

Toimintakeskukset sulkeutuivat

Kyselyn vastaajista lähes puolet kertoi organisaationsa sulkeneen kaikki toimintakeskuksensa 16.3.2020 annettujen rajoitusten jälkeen. 15 prosenttia kertoi, että toiminta ajettiin alas kokonaisuudessaan.

Ohje lopettaa isoissa ryhmissä tapahtuva toiminta oli selkeä, mutta vaadetta *lopettaa* myönnetty palvelu ei missään annettu. Sen sijaan myöhemmin tulleissa tarkemmissa ohjeissa todettiin, että oikeus palveluun säilyy, mutta sen toteuttamistapaa täytyy muokata epidemiatilanteessa turvallisiksi.

Tilanne oli kaikkineen uusi ja harva oli etukäteen miettinyt vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa palveluita. Vastauksissa todettiin, että *”jatkossa tulisi olla suunnitelma, miten asiakkaiden päiväaikaista toimintaa pidetään yllä poikkeusaikana”.*

Suurin osa kyselyyn vastanneista organisaatioista lopetti myös avotyötoiminnan, jossa asiakas toteuttaa työtoimintaa tavallisella työpaikalla. Valtaosin toiminta lopetettiin kaikilta heti.

Jossain tilanteissa syy lopettamiseen tuli työtoimintapaikalta. Esimerkiksi vanhusten palvelukodit eivät ottaneet vastaan avotyöntekijää, tai siivous- ja keittiötyötä ei ollut tarjolla, kun työntekijät olivat etätöissä tai päiväkotilapset kotihoidossa. Joskus lopettamista perusteltiin asiakkaiden suojelemisella. Muutama vastaaja kertoi, että päätös avotyötoiminnan jatkamisesta tai lopettamisesta oli asiakkaan oma.

Etäpalvelut käyttöön

Jos korvaavaa toimintaa tarjottiin, yleisin tapa oli etäpalveluiden käyttöönotto. Tyyppillisimmin tarjottiin musiikkia, liikuntaa ja keskustelua. Joillekin toimitettiin kotiin materiaaleja itsenäiseen tai etäohjattuun askarteluun tai työtoiminnan tehtäviin. Joissain tapauksissa kattaus oli monipuolinen: vertaisohjausta, lehdentekoa, tukiviittomien opettelua, hygieniapassikoulutusta tai vaikka työhönvalmennusta.

Asiakkaiden palaute etäpalveluista oli vastaajien mukaan pääosin myönteistä. Asiakkaat kiittivät yhteydenpitoa, josta välittyi tunne välittämisestä. Monella oli tarve keskustella. Etäpalvelu auttoi pitämään kiinni arki-rytmistä ja moni piti tärkeänä mahdollisuutta yhteydenpitoon tuttujen kavereiden kanssa.

Toisaalta asiakkaat odottivat paluuta normaaliin ja pitivät toimintaa toimintakeskuksessa etäpalveluita mielekkäämpänä. Joidenkin vastaajien mukaan etäyhteys ei riitä kontaktin luomiseen ja aitoon vuorovaikutukseen.

Toinen varsin yleinen tapa korvata työ- ja päivätoimintaa oli viriketoiminta ryhmäkodeissa. Yksin, perheen tai vanhempien kanssa asuvat asiakkaat jäivät tällöin toiminnan ulkopuolelle. Vain muutama vastaaja kertoi tarjonneensa pienryhmätoimintaa keskitetysti muualla kuin ryhmäkodeissa asuville.

Yli puolet vastaajista kertoi, että merkittävä osa asiakkaista jäi kokonaan palveluiden ulkopuolelle. Osa putoamisista johtui vastaajien mukaan palveluntarjoajasta johtuvista syistä ja osa asiakkaiden tai heidän lähi-ihmistensä tahdosta. Joissain paikoissa palvelua ei tarjottu ollenkaan, tai tarjottiin vain osalle asiakkaista. Osa jäi ulkopuolelle digitaalisen, tuen ja sopivien laitteiden puuttumisen takia.

Lähes puolet piti muutaman kerran kuukaudessa yhteyttä asiakkaisiin, jotka eivät osallistuneet korvaavaan toimintaan. Kolmasosa kertoi tiiviimmästä yhteydenpidosta vähintään muutaman kerran viikossa. Yhdeksän prosenttia ei pitänyt yhteyttä lainkaan.

”Ei työtä, ei rahaa”

Kyselyyn vastanneet työ- ja päivätoiminnan järjestäjät kertoivat poikkeusajan tuottaneen asiakkaille yksinäisyyttä, tylsistymistä ja mielenterveyden haasteita. Korona tuotti pelkoa, epävarmuutta ja huolta, ja osan oli vaikea ymmärtää, mitä se tarkoittaa ja miksi arki muuttui. Osa oli ahdistuneita tai masentuneita, ja päihteiden käyttö lisääntyi.

Lisäksi korona-aika tuotti taloudellista haittaa tai rahapulaa, kun palkka tai työosuusraha jäi saamatta.

Kaksi kolmasosaa kyselyyn vastanneista organisaatioista ei maksanut asiakkaille työosuusrahaa toiminnan supistuksen ajalta. Tätä perusteltiin sillä, että työosuusrahaa maksetaan vain läsnäolopäiviltä. Ajatus työosuusrahasta korvauksena tehdystä työstä tai suorituksesta nousi myös esiin useissa avovastauksissa: *”raha kertyy tehdystä työstä”, ”tekemättömästä työstä ei voida maksaa palkkaa”* tai *”ei työtä, ei rahaa”*.

Osa jatkoi työosuusrahan maksamista osalle, esimerkiksi niille, jotka edelleen osallistuivat avotyötoimintaan tai päivätoimintaan. Vain 16 prosenttia jatkoi työosuusrahan maksamista normaalisti. Tätä perusteltiin oikeudenmukaisuudella: vallitseva tilanne ei ollut kiinni asiakkaista.

Myös moni palkkatyötä tekevä kehitysvammainen ihminen kärsi lomautuksista tai työsuhteen päättymisistä. Kyselyyn vastanneista työhönvalmennuspalvelua tarjoavista toimi-

joista kolme neljästä kertoi asiakkaitaan lomautetun tai irtisanotun. Yhteensä lomautettuja asiakkaita oli yli sata ja kokonaan työsuhde päättyi koronan takia 35 asiakkaalta.

Jotain hyvääkin?

Haasteiden keskellä vastaajat kertoivat myös koronan tuottamista hyvistä asioista. Moni kertoi asiakkaiden oppineen uusia taitoja. Digitaitojen lisäksi jotkut löysivät uudenlaista omatoimisuutta ja kykyä ajanhallintaan tai omiin päätöksiin. Osa sai aiempaa yksilöllisempää ohjausta ja tukea, ja asiakkaan ja ohjaajan välinen luottamus vahvistui.

Vastaajien mukaan jotkut hyötyivät etäpalveluista enemmän kuin palvelusta toimintakeskuksessa. Osalle tauko antoi mahdollisuuden kaivattuun lepoon ja aiempaa rauhallisempaan arkeen. Muutamat kertoivat tauon lisänneen motivaatiota ja arvostusta työ- ja päivätoimintaa kohtaan.

Enemmistö palveluntuottajista siirsi ohjajia toisiin tehtäviin. Eniten ohjaajat siirtyivät asumispalveluihin joko viriketoimintaa ohjaamaan tai hoitotyöhön. Ohjaajia siirrettiin myös muihin kuin kehitysvammaisten palveluihin, esimerkiksi ikäihmisten palveluihin.

Korona-aika lisäsi eri tahojen yhteistyötä. Erityisesti yhteistyö asumispalveluiden kanssa tiivistyi: ohjaajat oppivat tuntemaan toistensa työtä yli sektorirajojen ja kokonaiskuva asiakkaan elämästä parani. Toisaalta mahdollisuus kurkistaa toisenlaisiin työtehtäviin lisäsi arvostusta omaa työtä kohtaan.

Nopeasti eteen tullut uusi tilanne herätti luovuutta, yhteen hiileen puhaltamista ja luottamusta omaan selviytymiseen. Usko toimintakykyyn, innovatiivisuuteen ja kriisivalmiuteen lisääntyivät. Muutama vastaaja toi esiin myös säästöt ja kustannustehokkuuden lisääntymisen.

Korona-aika osoitti organisaatioille heidän valmiutensa ja varautumisensa tason. Keväällä 2020 harva oli pandemiatilanteeseen varautunut, mutta monessa paikassa ryhdyttiin heti toimeen, luovasti ideoiden. Kuitenkin liian moni asiakas jäi vaille itselleen kuuluvaa palvelua.

Työ- ja päivätoiminnan kentällä tehtiin huima digiloikka, ja monessa organisaatiossa on jatkettu etäpalveluiden tarjoamista ja kehittämistä, vaikka toimintakeskusten arkeen on palattu. Etäpalvelut ovat hieno lisä erilaisten asiakkaille tarjottavien vaihtoehtojen joukossa, kunhan asiassa edetään asiakaslähteisesti eikä kasvokkaisia tapaamisia siirretä verkkoon säästösyistä. ■

Liite 1: Kyselyn saate

Hei!

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan (KVANK) Työn ja päivätoiminnan valiokunta selvittää koronan tuottaman poikkeusajan rajoitteiden vaikutuksia työ- ja päivätoimintaan sekä työllistymistä tukevaan toimintaan.

Webropol-kyselyyn pääset tästä: <https://link.webropolsurveys.com/S/FC135343D77FD269>

Vastausaikaa on 13.12.2020 asti.

On tärkeää, että vastaat kyselyyn, jotta saamme mahdollisimman kattavan kuvan tilanteesta koko maassa.

Toivomme, että jaatte kyselyä eteenpäin verkostoissanne muillekin työ- ja päivätoimintapalvelua tuottaville ja järjestäville yksiköille ja organisaatioille.

Lisätietoa kyselystä:

Mari Hakola,
Kehitysvammaisten Tukiliitto,
mari.hakola@tukiliitto.fi

Simo Klem,
Kehitysvammaliitto,
simo.klem@kvl.fi

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta (KVANK) on kehitysvamma-alan järjestöjen ja julkisten toimijoiden yhteistyöverkosto, joka edistää YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan yleissopimuksen toimeenpanoa Suomessa ja tekee työtä asumiseen, työhön ja päivätoimintaan liittyvien palveluiden laadukkaan järjestämisen puolesta.

Verkosto on epävirallinen ja toimii konsensusperiaatteella. Verkosto on avoin kaikille halukkaille. Neuvottelukunta jakaantuu työvaliokuntaan, laatuvaliokuntaan sekä työn ja päivätoiminnan valiokuntaan. Jos organisaatiosi on kiinnostunut liittymään mukaan Työn ja päivätoiminnan valiokuntaan, ota yhteyttä valiokunnan sihteeriin Katri Hänniseen: katri.hanninen@kvps.fi.

Liite 2: Kyselylomake

Kysely poikkeusajan vaikutuksista työ- ja päivätoimintaan ja työllistymistä tukevaan toimintaan

Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta (KVANK) kerää tällä kyselyllä tietoa koronan tuottaman poikkeusajan vaikutuksista työ- ja päivätoimintaan sekä työllistymistä tukevaan toimintaan. Vastauksenne on meille arvokas, jotta saamme mahdollisimman kattavan kuvan koko maan tilanteesta. Vastausaikaa on 13.12.2020 asti.

Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa noin 5–10 minuuttia. Halutessanne voitte myös keskeyttää vastaamisen ja jatkaa myöhemmin painamalla kunkin sivun lopusta löytyvää ”Tallenna ja jatka myöhemmin” -painiketta.

Toivomme, että voitte lisäksi lähettää tämän kyselyn eteenpäin muille työ- ja päivätoimintaa tai työllistymistä tukevaa toimintaa järjestäville/ tuottaville yksiköille ja organisaatioille.

* Tähdellä merkityt kysymykset ovat pakollisia

1. Vastaajan taustatiedot

Organisaatio *
Paikkakunta *
Tehtävänimike *

Organisaation taustatiedot

2. Maakunta *

Uusimaa
Varsinais-Suomi
Satakunta
Kanta-Häme
Pirkanmaa
Päijät-Häme
Kymenlaakso
Etelä-Karjala
Etelä-Savo
Pohjois-Savo
Pohjois-Karjala
Keski-Suomi
Etelä-Pohjanmaa
Pohjanmaa
Keski-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaa
Kainuu
Lappi
Ahvenanmaa
Organisaatio toimii useamman maakunnan alueella

3. Millaisia päiväaikaisen toiminnan palveluja organisaationne tuottaa?

Työ- ja päivätoiminta
Työllistymistä edistävä toiminta
Muu, mikä?

TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA

4. Miten 16.3.2020 annetut rajoitukset vaikuttivat keväällä 2020 organisaatiosi tarjoamiin työ- ja päivätoimintapalveluihin?

Kaikki toimintakeskukset suljettiin
Osa toimintakeskuksista suljettiin
Toiminta lopetettiin osittain
Toiminta lopetettiin kokonaan
Ei vaikuttanut mitenkään

5. Vaikuttivatko 16.3.2020 annetut rajoitukset organisaatiosi järjestämän avotyötoiminnan tilanteeseen keväällä 2020?

Kyllä
Ei

6. Jos vastasit kyllä, kertoisitko tarkemmin, miten ja miksi avotyötoimintaa rajoitettiin? (AVOIN)

7. Millaisia korvaavia ratkaisuja asiakkaille tarjottiin työ- ja päivätoiminnan vaihtoehtoina?

Etäpalveluita
Käyntipäivien määrän vähentäminen
Muu, mikä?

8. Jos siirryitte etäpalveluihin, tarjottiinko niitä vain toiminnan supistamisen ajan?

Kyllä
Ei

9. Millaisia sisältöjä oli etäpalveluissa? (AVOIN)

10. Maksoiko organisaatiosi asiakkaille työosuusrahaa toiminnan supistamisen aikana?

Kyllä
Osalle maksettiin
Ei

11. Millä perusteilla työosuusrahaa maksettiin tai jätettiin maksamatta? (AVOIN)

12. Millaista palautetta saitte etäpalveluista asiakkailtanne?

Pääosin myönteistä
Emme saaneet palautetta
Pääosin kielteistä

13. Esimerkkejä palautteesta: (AVOIN)

14. Miten usein keskimääräisesti piditte asiakkaisiin yhteyttä, jos he eivät osallistuneet tarjoamaanne korvaavaan toimintaan?

Päivittäin
Muutaman kerran viikossa
Muutaman kerran kuukaudessa
Harvemmin
Ei ollenkaan

15. Miten näihin asiakkaisiin pidettiin yhteyttä?

Puhelinkeskusteluilla
Videopalaverilla (esim. Teams, Zoom ym.)
Henkilökohtaisesti tavaten
Viesteillä (tekstiviesti, sähköposti, Messenger, Facebook)
Muulla tavoin, miten?

16. Jäikö asiakkaita kokonaan palveluiden ulkopuolelle?

Kyllä
Ei
En osaa sanoa

17. Jos vastasit kyllä, arvioi kuinka suuri osa asiakkaista jäi palveluiden ulkopuolelle?

Muutama
Kolmasosa
Puolet
Enemmän kuin puolet

18. Jos vastasit kyllä, mistä syystä asiakkaita jäi palvelun ulkopuolelle? (AVOIN)

TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA

19. Onko työhönvalmennuksen asiakkaita lomautettu koronan takia?

Kyllä
Ei

20. Jos vastasit kyllä, arvioi kuinka moni asiakkaista lomautettiin?

Henkilöiden lukumäärä:

21. Onko työhönvalmennuksen asiakkaiden työsuhteita päättynyt koronan takia?

Kyllä
Ei

22. Jos vastasit kyllä, arvioi kuinka monen työsuhde päättyi?

Henkilöiden lukumäärä:

23. Mitä uusia ratkaisuja työpaikoilla keksittiin työpaikkojen säilyttämiseksi?

Esim. muotoiltiin tai muutettiin työhönvalmennusasiakkaiden työtehtäviä uudestaan?

24. Millaisia vaikutuksia koronalla oli palkkatuen myöntämiseen? (AVOIN)

25. Kehitettiinkö työhönvalmennukseen uusia toimintamuotoja?

Kyllä
Ei

26. Millaisia uusia toimintamuotoja työhönvalmennukseen kehitettiin? (AVOIN)

27. Millä tavalla korona vaikutti yhteydenpitoon työhönvalmennuksen asiakkaisiin?

Lisääntyi
Pysyi ennallaan
Vähentyi

28. Halutessasi voit kertoa tarkemmin, millä tavalla korona vaikutti yhteydenpitoon asiakkaisiin? (AVOIN)

29. Miten piditte työhönvalmennuksen asiakkaisiin yhteyttä?

Puhelinkeskusteluilla
Videopalaverilla (esim. Teams, Zoom ym.)
Henkilökohtaisesti tavaten
Viesteillä (tekstiviesti, sähköposti, Messenger, Facebook)
Muulla tavoin, miten?

KORONAN VAIKUTUS
OHJAAJIEN TYÖTEHTÄVIIN

30. Siirtyikö yksiköstänne ohjaajia muihin yksiköihin töihin?

Kyllä
Ei

31. Jos vastasit kyllä, kuinka iso osa ohjaajista siirtyi?

Kaikki
Usea
Muutama

32. Jos vastasit kyllä, millaisia tehtäviä ohjaajat siirtyivät tekemään? (AVOIN)

MUITA HUOMIOITA

33. Millaisia haasteita työ- ja päivätoiminnan sekä työhönvalmennuksen asiakkaat kokivat korona-aikana? (AVOIN)

34. Millaista tuen tarvetta asiakkailta nousi esille? (AVOIN)

35. Syntyikö uusia yhteistyön muotoja koronan vaikutuksista (organisaation sisällä tai ulkopuolella sidosryhmien välillä)?

Kyllä

Ei

36. Millaista yhteistyötä? (AVOIN)

37. Mitä oppia korona-aika toi – mitä asiakkaiden ohjauksessa voitaisiin kehittää tulevaisuudessa? (AVOIN)

38. Mitä hyvää korona-ajasta seurasi?

Asiakkaille (AVOIN)

Organisaatiolle (AVOIN)

Työntekijöille (AVOIN)

39. Mikä tilanne työ- ja päivätoimintapalveluissa on nyt?

Toiminta on palautettu samanlaiseksi kuin ennen 16.3.2020

Toimintakeskus tai osa keskuksista on edelleen suljettuna

Toimintakeskuksissa toimintaa tarjotaan supistetusti (esimerkiksi asiakkailla on lyhyemmät päivät tai vähemmän päiviä viikossa)

Toimintakeskustoiminnan lisäksi tarjotaan etäyhteyksien toimintaa

40. Mitä muuta haluat sanoa? Esim. palautetta kyselystä ym. (AVOIN)

**Kehitysvamma-alan asumisen
neuvottelukunta
KVANK**

Työn ja päivätoiminnan valiokunta

